

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 588/2017-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. januára 2018 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika o sťažnosti spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, zastúpenej advokátom JUDr. Romanom Kvasnicom, Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany pri rozhodovaní o návrhu na zmenu súdneho exekútora v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Er 690/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany pri rozhodovaní o návrhu na zmenu súdneho exekútora v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Er 690/2009 p o r u š e n é b o l i .

2. Spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Piešťany je p o v i n n ý uhradiť spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Romana Kvasnicu, Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júla 2017 doručená s'ťažnosť obchodnej spoločnosti WM Consulting & Communication, s. r. o., Sad A. Kmeťa 24, Piešťany (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) pri rozhodovaní o návrhu na zmenu súdneho exekútora v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Er 690/2009 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Dňa 18. novembra 2013 s'ťažovateľka ako oprávnená zaslala okresnému súdu návrh na zmenu súdneho exekútora. O jej žiadosti okresný súd do času podania s'ťažnosti ústavnému súdu nerozhodol. S'ťažovateľka považuje dobu dlhšiu ako 43 mesiacov za absolútne neprimeranú, pričom zároveň tvrdí, že v dôsledku nečinnosti okresného súdu je jej znemožnené realizovať práva priznané jej exekučným poriadkom. To u nej vyvoláva pocit neistoty, aj čo sa týka uspokojenia jej pohľadávky, keďže samotné exekučné konanie sa vedie už 17 rokov.

3. Sťažovateľka žiadala vysloviť porušenie v záhlaví označených základných práv, prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznať jej finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € a priznať jej náhradu trov konania.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa úradným listom sp. zn. Spr. 702/17 z 13. novembra 2011 k veci vyjadrila predsedníčka okresného súdu, ktorá k veci uviedla:

«Dňa 19. 11. 2013 bol súdu doručený návrh na zmenu súdneho exekútora, v zmysle ktorého oprávnený navrhol, aby súd poveril vykonaním exekúcie súdneho exekútora JUDr. Júliusa Rosinu.

Vyššia súdna úradníčka dala dňa 26. 11. 2013 pokyn, v zmysle nižšie citovaných ustanovení, aby bola poverenej súdnej exekútorke JUDr. Zite Levákovej zaslaná výzva, aby sa v lehote 10 dni od doručenia výzvy vyjadrila k návrhu na zmenu súdneho exekútora a zaslala exekučný spis EX 197/2000. K výzve bola pripojená kópia návrhu na zmenu súdneho exekútora. Výzva bola súdnej exekútorke doručená dňa 10. 07. 2014 a následne urgovaná 10/2014, 03/2015, 12/2016 a 2/2017. Exekútorka do dnešného dňa súdu nedoručila vyjadrenie ani exekučný spis.

Podľa § 44 ods. 5 zákona NR SR č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v znení účinnom do 31. 01. 2002 (ďalej len „Exekučný poriadok“), ak oprávnený požiada súd o zmenu exekútora a súd do vyjadrení exekútora žiadosti oprávneného vyhovie, vykonaním exekúcie poverí súd exekútora, ktorého navrhne oprávnený, a vec mu písomne postúpi. Účinky pôvodného návrhu oprávneného na vykonanie exekúcie zostávajú zachované. Odmena pôvodného exekútora sa však vypočíta tak, ako keby došlo k zastaveniu exekúcie.

Podľa § 235 ods. 2 Exekučného poriadku, exekučné konania, ktoré sa začali do 1. februára 2002, sa dokončia podľa doterajších predpisov.»

5. Predsedníčka okresného súdu ďalej uviedla, že s ohľadom na potrebu zabezpečenia vyjadrenia poverenej exekútorke sa „poverená vyššia súdna úradníčka... 26. 10. 2017... pokúsila opätovne kontaktovať exekútorku a to telefonicky aj e-mailom, avšak bezúspešne.“ Napriek tomu, že poverená exekútorka na 4 riadne doručené výzvy okresného súdu nereagovala, okresný súd uznesením č. k. 5 Er 690/2009-71

z 2. novembra 2017 rozhodol o zmene súdneho exekútora „a to práve z dôvodu zabezpečenia ochrany oprávneného pri nečinnosti súdneho exekútora“.

6. Predsedníčka okresného súdu zároveň súhlasila s upustením od ústneho pojednávania.

7. Sťažovateľka v stanovisku z 15. decembra 2017 súhlasila s upustením od ústneho pojednávania. K vyjadreniu predsedníčky okresného súdu uviedla, že toto považuje za zmätočné. Poukazuje v tejto súvislosti na skutočnosť, že podľa tvrdenia okresného súdu vyšší súdny úradník „dal pokyn na zaslanie výzvy súdnej exekútorke na vyjadrenie sa k návrhu na zmenu súdneho exekútora dňa 26. 11. 2013“, pričom táto výzva bola doručená súdnej exekútorke až 10. júla 2014, t. j. po takmer 8 mesiacoch. Zároveň však okresný súd vo svojom vyjadrení uvádza, že „súdnu exekútorku vyzval na vyjadrenie už dňa 26. 11. 2013“. Sťažovateľka tvrdí, že nie je možné, aby porušovateľ „vyzval súdnu exekútorku na vyjadrenie sa k návrhu na zmenu súdneho exekútora už dňa 26. 11. 2013, t. j. že pokyn vyššieho súdneho úradníka zo dňa 26. 11. 2013 bol v ten istý deň i vykonaný, nakoľko táto výzva bola doručená súdnej exekútorke až dňa 10. 07. 2014“.

8. Sťažovateľka tiež poukázala na skutočnosť, že okresný súd „urgoval súdnu exekútorku v mesiacoch október 2014 a december 2016 iba na základe predchádzajúcej urgencye a sťažnosti sťažovateľa, ktorú sťažovateľ adresoval porušovateľovi a ktorými sa sťažovateľ domáhal, aby porušovateľ konal vo veci“. Upozornila tiež na dlhšie časové obdobia medzi jednotlivými urgenciami zo strany okresného súdu, ako aj na skutočnosť, že okresný súd nevyužil žiadne z dostupných poriadkových opatrení, predovšetkým poriadkovú pokutu. Zo skutočnosti, že okresný súd aj napriek tomu, že dosiaľ žiadne vyjadrenie od poverenej súdnej exekútorke nedostal, rozhodol o zmene exekútora uznesením z 2. novembra 2017, sťažovateľka vyvodzuje, že doručenie vyjadrenia súdnej exekútorke k návrhu na zmenu súdneho exekútora nebolo nevyhnutnou podmienkou pre možnosť rozhodnúť o návrhu na zmenu súdneho exekútora, a teda o jeho návrhu bolo možné rozhodnúť podstatne skôr ako po 3,5 roku od podania návrhu.

9. Napokon sťažovateľka poukázala aj na skutočnosť, že k podaniu návrhu na zmenu súdneho exekútora pristúpila „predovšetkým z dôvodu, že súdny exekútor od roku 2001 do dňa podania návrhu na zmenu súdneho exekútora (t. j. po dobu dlhšiu ako 12 rokov) nevymohol pohľadávku sťažovateľa (resp. jeho právneho predchodcu) v celom rozsahu, a teda týmto návrhom sa sťažovateľ snažil doceliť zrýchlenie exekučného konania. Samotné trvanie exekúcie od roku 2001 je neprimerane dlhé, pričom sa v tomto exekučnom konaní nevymáhala vysoká pohľadávka, ale jednalo sa iba o drobnú exekúciu.“.

10. Ústavný súd následne so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľky upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Z uvedeného dôvodu senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe podanej ústavnej sťažnosti, písomne podaných stanovísk okresného súdu, ako aj sťažovateľky a na základe predloženého súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 5 Er 690/2009.

II.

11. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

12. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

13. Ústavný súd si pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, t. j. v obsahu týchto práv podľa názoru ústavného súdu nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 28/01).

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

15. Z obsahu predloženého súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 5 Er 690/2009 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, ako vyplývali z vyjadrení účastníkov konania, preto ich považoval za preukázané.

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), a to z § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1 OSP, ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priesťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

17.1 Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že exekučné konania tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a nemožno ich po právnej ani skutkovej stránke hodnotiť ako zložité.

Uvedené konštatovanie sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodovanie okresného súdu o zmene exekútora. V kontexte uvedeného ústavný súd zdôrazňuje, že samotný okresný súd právnu alebo skutkovú zložitosť veci nenamietal.

17.2 Správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania je druhým kritériom pri posudzovaní, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti zistil, že sťažovateľka sa nepričinila o predĺženie súdneho konania.

17.3 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v súlade so svojou predchádzajúcou štandardnou judikatúrou predovšetkým konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska je významnou aj skutočnosť, že exekučné konanie, v rámci

ktorého okresný súd rozhodoval o zmene exekútora prebieha na okresnom súde od roku 2000. Podľa názoru ústavného súdu exekučné konanie ako nadväzujúce na základné konanie, ktoré trvá tak dlho, ako to bolo v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 21/2014).

18. Ústavný súd poukazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania (strán sporu). Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa s'ťažovateľka obrátila na štátny orgán, aby o jej veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010).

19. Z obsahu s'ťažnosti a jej príloh, ako aj z obsahu vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že okresný súd pri rozhodovaní o žiadosti o zmenu súdneho exekútora postupoval neefektívne a nevyužíval procesné prostriedky, ktoré mal k dispozícii. Z obsahu súdneho spisu sp. zn. 5 Er 690/2009 (č. 1. 56) je evidentné, že vo vzťahu k rozhodovaniu o návrhu s'ťažovateľky na zmenu súdneho exekútora bol okresný súd od počiatku nečinný. Návrh bol okresnému súdu doručený 19. novembra 2013, pričom výzva súdnej exekútorke, aby sa k návrhu vyjadrila, jej podľa odtlačku pečiatky na č. 1. 56 bola zasielaná až 7. júla 2014, teda takmer po ôsmich mesiacoch. Okresný súd síce súdnu exekútoru v tejto veci urgoval už 10. októbra 2014, k ďalším urgenciám však spravidla pristúpil až na základe žiadostí s'ťažovateľky, a to 27. februára 2015 (4 mesiace), 2. decembra 2016 (viac ako 21 mesiacov), 15. marca 2017 (viac ako 3 mesiace) a následne telefonicky a mailom 26. októbra 2017 (7 mesiacov), a to napriek tomu, že v každej opakovanej výzve určil exekútorke na vyjadrenie lehotu 10 dní.

20. Vzhľadom na uvedené skutočnosti hodnotené v bode 17.1 až 17.3 ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

III.

21. Keďže okresný súd uznesením č. k. 5 Er 690/2009-71 z 2. novembra 2017 návrhu sťažovateľky na zmenu súdneho exekútora vyhovel, ústavný súd už okresnému súdu s ohľadom na vymedzenie predmetu sťažnosti (rozhodovanie o návrhu na zmenu súdneho exekútora) neprikazoval v ďalšom konaní postupovať bez zbytočných prietáhov.

22. Keďže ústavný súd rozhodol, že boli porušené základné práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €.

23. Podľa § 50 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

24. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. S ohľadom na žiadosť sťažovateľky, hodnotenie jej správania v tomto náleze (bod 17.2) a tiež aj iné okolnosti danej veci (nečinnosť okresného súdu, dosiahnuté výsledky v podobe rozhodnutia okresného súdu o návrhu sťažovateľky a celkovú dĺžku konania hodnotenú v bode 17.3) ústavný súd rozhodol o priznaní finančného zadosťučinenia v sume 500 € (bod 2 výroku tohto rozhodnutia), ktorú považoval za primeranú.

25. Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním.

Sťažovateľka si uplatnila úhradu trov konania spolu v sume 374,81 €, a to za dva úkony po 147,33 € + 2 x režijný paušál po 8,84 € (prevzatie a prípravu zastupovania a spísanie sťažnosti). Výsledná suma je navýšená o 20 % daň z pridanej hodnoty. Ústavný súd priznal sťažovateľke celkovú sumu s tým, že okresný súd ju vyplatí na účet právneho zástupcovi (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

26. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2018